

8.4.2025

1/3

LAUSUNTO

Eduskunta
Talousvaliokunta

Talousvaliokunnalle

8.4.2025

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää hallituksen esityksen HE 23/2025 (laki valtion vientitakuulain 10 §:n muuttamisesta) johdosta kunnioittavasti seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion vientitakuista annettua lakia siten, että erityisriskinoton enimmäisvastuumäärä nostettaisiin 8 miljardista eurosta 12 miljardiin euroon. Lainmuutos nostaisi erityisriskinoton osuutta kokonaisvastuista, mutta lainmuutoksella ei nostettaisi vienti- ja alusluottojen valtuuden enimmäismäärää (33 miljardia euroa), eikä vientitakuiden ja suojausjärjestelyjen yhteenlaskettua enimmäismäärää (38 miljardia euroa).

Finnvera Oyj:n kokonaisvastuut

Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj:n vuoden 2024 tilinpäätöksen mukaan vientitakuiden ja erityistakausten kokonaisvastuut olivat konsernitasolla 21,1 miljardia euroa käsittäen nostetut ja nostamattomat vastuut sekä sitovat tarjoukset. Vientitakuiden osuus oli 20,7 miljardia euroa ja erityistakausten osuus 0,4 miljardia euroa. Nostettuja vientiluottojen sopimuskanta oli vuoden 2024 lopussa 10,2 miljardia euroa. Valtion vientitakuista annetun lain mukaan lasketut kokonaisvastuut olivat 16,7 miljardia euroa. Finnveran toimintaan liittyvät valtion takaus- ja takuuvastuut ovat 32,1 miljardia euroa ollen valtion suurin takaus- ja takuuvastuukokonaisuus. Finnveran vastuissa erityistä riskiä aiheuttavat toimialakohtaiset ja asiakaskokonaisuuskohtaiset keskittymät. Erityisesti alus- ja telakkateollisuuden keskittymäriskit ovat merkittävät.

Vientitakuulain 1 §:n mukaan vientitakuutoiminnan tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Vientitakuulain 3 §:n mukaan vientitakuu voidaan myöntää tavaroiden, palveluiden tai immateriaalioikeuksien vientiin tai ulkomaille suuntautuviin investointeihin, tai sellaisiin kotimaahan suuntautuviin investointeihin, joiden tarkoituksena on edistää vientiä. Vientitakuilla kateetaan vientihankkeisiin liittyvistä kaupallisista ja poliittisista riskeistä johtuvaa tappionvaaraa.

Vientitakuu kattaa kaupalliset ja poliittiset riskit sekä valtion maksuriskin, kun ulkomainen valtio on luotonsaaja tai takaaja. Vientitakuulla voidaan korvata viennistä tai viennin rahoituksen järjestämisestä syntyvä tappio, jos sopimusosapuoli, sitoumuksen antaja tai edunsaaja, joka on muu kuin takuunottaja, rikkoo sopimus- tai sitoumusvelvoitteitaan tai tulee maksukyvyttömäksi tai jos sopimusosapuolista, sitoumuksen antajasta tai edunsaajasta riippumaton poikkeuksellinen seikka estää tätä täyttämästä sopimus- tai sitoumusvelvoitteitaan. Tällainen seikka voi olla säädös, viranomaisen päätös tai toimenpide, taikka ylivoimainen este.

Vienninrahoituksen enimmäisvaltuudet

Yhtiön vienninrahoituksen enimmäisvaltuuksia on korotettu vuosina 2014, 2016, 2019 ja 2022 rahoituksen voimakkaan kysynnän vuoksi. Vuoden 2020 alusta voimaan tulleella lakimuutoksilla vienti- ja alusluottojen valtuuden enimmäismäärä on nostettu 33 miljardiin euroon ja vientitakuiden ja suojausjärjestelyjen yhteenlaskettua enimmäismäärä on nostettu 38 miljardiin euroon.

Erityisriskinotto

Valtion erityisrahoitusyhtiö voi myöntää vientitakuun erityisriskinottona, kun vientiin tai ulkomaille suuntautuvaan investointiin tai niiden rahoitukseen liittyvä riski on niin suuri, että tavanomaisen riskiarvioinnin perusteella vientitakuuta ei voitaisi myöntää. Kyse on siten yhtiön toimintaan nähden poikkeuksellisesta riskinotosta. Vientitakuun myöntäminen tällaisena erityisriskinottona edellyttää ministeriön päätöstä siitä, että vientitakuun myöntämiselle on tärkeitä elinkeinopoliittisia tai kilpailukykyyn liittyviä perusteita. Kesäkuussa 2023 voimaan tulleella lakimuutoksella vientitakuulain 6 §:ssä tarkoitettujen erityisriskinoton vientitakuiden takuuvastuuta korotettiin 5 miljardista eurosta 8 miljardiin euroon. Mainitulla lakimuutoksella pyrittiin parantamaan yhtiön mahdollisuuksia toteuttaa elinkeinopoliittista tehtäväänsä viennin edistämiseksi ja yritysten kansainvälistämiseksi. Erityisriskinottoon liittyvää päätöksentekomenettelyä selkeytettiin, ja lisäksi korkean riskin maita koskevasta valtuusmenettelystä luovuttiin.

Nyt käsillä olevassa hallituksessa esityksessä tätä rajaa nostettaisiin 8 miljardista 12 miljardiin euroon. Helmikuun 2025 lopussa erityisriskinoton vientitakuiden takuuvastuun määrä oli 3,7 miljardia euroa 8 miljardin euron enimmäismäärästä. Valtuudesta oli siten käyttämättä 4,3 miljardia euroa. Esitetty korotus liittyy yhtiössä meneillään oleviin rahoi-

tusneuvotteluihin ja niissä esiintyvään erityisriskinoton tarpeeseen. Huomattava osa yhtiön luototuksesta eli noin puolet 21,1 miljardin vastuukannasta kohdistuu alus- ja telakkasektorille.

Alaa on tutkimuskirjallisuudessa pidetty suhdanneherkkänä toimialana. Kansainvälisen kaupan epävarmuustekijät heijastuvat erityisesti pitkäkestoisiin, suuriin investointihankkeisiin. Toimialalla on myös tutkimuskirjallisuuden mukaan globaalia ylikapasiteettia, jota on vaikea sopeuttaa lyhyellä aikavälillä. Erityisesti alusluottojen osalta on kuitenkin huomattava, että alusten valmistuksella on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia, jotka ulottuvat koko kansantalouteen. Esimerkiksi telakkateollisuuden tilauskannan kasvu lisää välituotteiden kysyntää, jolla on vaikutusta talouden kehitykseen laajemmin. Teollisuudenhaara ylläpitää myös tärkeää teknologista osaamista. Meriteollisuus ry:n mukaan alalla toimii noin 1100 yritystä, jotka työllistävät noin 25000 henkeä. Alan vuosiliikevaihto on noin 7,7 miljardia euroa ja viennin osuus on tyypillisesti yli 90 prosenttia. Finnvera osallistui vuonna 2024 Meyer Turun Icon 3 -aluksen noin miljardin euron rakennusaikaiseen rahoitukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmistelussa yhtiötä koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus, jolla on tarkoitus edelleen vahvistaa yhtiön vientiä tukevaa roolia ja viennin edistämisen rakenteita. Kokonaisuudistuksessa valmisteltavan lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026. Käsillä oleva hallituksen esitys on kuitenkin päätetty valmistella kiireellisenä tästä kokonaisuudistuksesta riippumatta, erityisriskinoton tarpeiden kasvaessa.

Lainmuutos on tarkoitus saattaa voimaan 1.6.2025.

Mikko Huuskonen

Teollisuusneuvos, OTT, dos.

Innovaatiot ja yritysrahoitusosasto/Kasvuryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö